

Sygn. akt IV U 941/24

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2024 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

<i>Przewodniczący:</i>	<i>sędzia Beata Urbańska-Woike</i>

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym (art. 148¹ § 1 k.p.c.)

w dniu 30 października 2024 r. w Olsztynie

sprawy J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ponowne ustalenie wysokości emerytury

na skutek odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 sierpnia 2024 r. znak: (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e

/-/ sędzia Beata Urbańska-Woike

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 27 sierpnia 2024 r., znak: (...) na skutek wniosku z dnia 15 lipca 2024 r., odmówił J. C. ponownego ustalenia wysokości emerytury. Jednocześnie organ rentowy uchylił decyzję z dnia 18.07.2024 r., o odmowie wznowienia postępowania w związku z wyrokiem Trybunatu Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r. jako błędnie wydaną.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. C., wnosząc o przeliczenie swojego świadczenia bez pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwoty wcześniej pobranych emerytur. Wydanej decyzji zarzucił naruszenie następujących przepisów:

a) art. 114 ust. 1 pkt. 6 ustawy o emeryturach z FUS polegającego na zaniechaniu ponownego ustalenia prawa do świadczenia emerytalnego i jego wysokości mimo posiadania przez organ rentowy wiedzy o niekonstytucyjności przepisów w oparciu o które ustalono dotychczasową wysokość świadczenia,

b) art. 114 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy polegającego na niewydaniu we własnym zakresie decyzji zmieniającej i ustalającej prawo do świadczenia emerytalnego w wyższej wysokości i w związku z tym, wypłatę wyrównania, mimo, że prawo do świadczenia ustalono orzeczeniem sądu,

c) art. 114 ust. 1e w związku z art. 114 ust. 1f pkt 1 przez jego niezastosowanie, co skutkowało wydaniem odmownej decyzji.

W załączeniu przedłożył dokumenty dotyczące sprawy (k – 8 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Zakład powtórzył, że wydana decyzją jest prawidłowa, gdyż w świetle obowiązujących przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 Karty Nauczyciela, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Ponadto w niniejszej sprawie nie wystąpiła żadna z przesłanek wymienionych w treści art. 114 cyt. ustawy, a wyrok TK nie jest przesłanką do uchylenia lub zmiany decyzji wskazaną w art. 114 cyt. ustawy.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. C. urodził się dnia (...)

Decyzją z dnia 17.11. (...), znak: (...) wnioskodawca z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach nabył prawo do emerytury wcześniejszej od dnia (...), tj. od daty wskazanej w wyroku Sądu Okręgowego w Ełku, sygn. akt: XV U 636/09, na podstawie art. 32, art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Emerytura wcześniejsza ubezpieczonego została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ust. 5 cyt. ustawy, to jest 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 i 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

(dowód: decyzja o przyznaniu emerytury wcześniejszej -plik- I, k - 235-238 akt ZUS.)

Od dnia 01.05.2022 r. wnioskodawca jest uprawniony do emerytury powszechnej przyznanej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 cyt. ustawy z zastosowaniem art. 25 ust. 1b. Decyzja w sprawie przyznania emerytury powszechnej została wydana w dniu 2.06.2022 r., znak: (...), a podstawa obliczenia emerytury została pomniejszona o kwotę wcześniej pobranych emerytur.

(dowód: decyzja o przyznaniu emerytury powszechnej-plik – II, k -5 akt ZUS.)

Odwołujący we wniosku z dnia 15 lipca 2024r., wskazując na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r. (SK 140/20), na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wniósł o przeliczenie świadczenia bez pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwoty wcześniej pobranych emerytur.

W odpowiedzi na powyższy wniosek zaskarżoną decyzją z dnia 27 sierpnia 2024 r., organ rentowy odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury. W treści decyzji uchylono wcześniej wydaną decyzję z dnia 18 lipca 2024r., w której organ rentowy błędnie potraktował wniosek skarżącego z dnia 15 lipca 2024r. jako skargę o wznowienie postępowania o emeryturę.

(dowód: akta emerytalne ZUS oraz akta kapitałowe – plik-I-III, w tym: zaskarżona decyzja, wniosek o ponowne przeliczenie emerytury.)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny w sprawie był bezsporny.

Skarżący nie zgodził z decyzją odmawiającą ponownego ustalenia wysokości emerytury powszechnej i wniósł o przeliczenie świadczenia bez pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o kwoty wcześniej pobranych emerytur, wskazując na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r.

W dniu 4 czerwca 2024 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygnaturze SK 140/20, dotyczącej obliczenia emerytury poprzez pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury z wieku powszechnego o kwotę pobranych wcześniej emerytur. Trybunał uznał, że przepis ustawy stanowiący podstawę do tego pomniejszenia, w zakresie, w jakim dotyczy osób, które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń, o których mowa w tym przepisie, przed 6 czerwca 2012 r., jest niezgodny z przepisami Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny orzekał w sprawie skargi konstytucyjnej ubezpieczonego, dotyczącej obliczenia należnego świadczenia emerytalnego poprzez pomniejszenie emerytury z wieku powszechnego o kwotę pobranych wcześniej emerytur, tj. badał zgodność art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w zakresie w jakim „dotyczy osób, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 32 ustawy” z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251 ze zm.), jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Nadmienić należy, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obowiązywał od 01.01.2013 r.

Z kolei w myśl art. 114 cyt. ustawy, w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;

5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;

6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

W niniejszej sprawie spór sprowadzał się do oceny czy podstawę ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego skarżącego w nawiązaniu do treści powołanego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego może stanowić przepis art. 114 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie ulega wątpliwości, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych istnieje wynikająca z powyższej normy prawnej konstrukcja quasi wznowienia postępowania, stanowiąca niezależną od postępowania przewidzianego w art. 401¹ k.p.c. oraz art. 145a k.p.a. i 146 k.p.a. podstawę wzruszenia prawomocnej decyzji organu rentowego.

Wskazać warto, iż wykładnia art. 114 powołanej ustawy stanowiła przedmiot rozważań min. Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w sprawie o sygn. akt: III AUa 683/19, w której Sąd ten opowiedział się za zasadnością zastosowania art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej przy ocenie żądań ubezpieczonej powołującej się korzystny dla niej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, wskazując, iż wyrok ten stanowi nową okoliczność, uzasadniającą wznowienie postępowania w tym trybie. Tożsame stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Białymstoku w orzeczeniach wydanych min. w sprawach III AUa 56/20 oraz III AUa 146/20. Sąd Okręgowy co do zasady ten pogląd podziela.

Nie można jednakże stracić z pola widzenia, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024r., na który powołuję się skarżący, nie został dotąd opublikowany w Dzienniku Ustaw RP, nie pozostaje zatem w obrocie prawnym i wobec powyższego nie stanowi nowej okoliczności w sprawie.

Dodatkowo na kwestię zasadności odwołania spojrzeć można przez pryzmat zasady określonej art. 8 ust. 2 Konstytucji, tj. zasady bezpośredniego jej stosowania przez sąd powszechny. Nie chodzi tu jednakże o derogację normy prawnej, gdyż art. 188 Konstytucji, który pozwala na wyeliminowanie z obrotu prawnego norm prawnych niekonstytucyjnych, zastrzega orzekanie w tych sprawach do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Bezpośrednie stosowanie Konstytucji prowadzić może jedynie do sytuacji, w której obok normy ustawowej zastosowana zostanie norma konstytucyjna jako dyrektywa interpretacyjna, sprzyjając tym samym wykładni ustawy w zgodzie z Konstytucją. W literaturze przedmiotowe rozwiązanie określa się mianem współstosowania interpretacyjnego jako jednej z form bezpośredniego stosowania Konstytucji.

A zatem nie jest możliwe usunięcie przez Sąd z obrotu prawnego zakwestionowanego przez odwołującego przepisu ustawy emerytalnej jako niekonstytucyjnego i uwzględnienie odwołania.

W rezultacie, w świetle obowiązujących przepisów, zaskarżona decyzja jest prawidłowa, co skutkowało oddaleniem odwołania wnioskodawcy z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

sędzia Beata Ubrańska-Woike